

Advies expertgroep: kerken goed ventileren en niet samen zingen

Het is onverstandig vanaf juni met dertig gemeenteleden te zingen in kerkgebouwen. Dat adviseren deskundigen op basis van voorlopig onderzoek naar de verspreiding van het coronavirus. Bij de samenzang komen veel meer kleine virusdeeltjes vrij, waardoor het risico bestaat dat tientallen mensen in één dienst besmet raken.

Auke van Eijnsden

© 29 mei 2020, 05:00 aangepast 16:34

Een Armeense monnik geeft ontsmettende handgel aan een bezoeker van de Heilige Grafkerk in Jeruzalem. (beeld afp / Galtr Tribbon)

► AMERSFOORT

Het besmettingsgevaar heeft te maken met de uitstoot van aerosolen, kleine druppeltjes die geruime tijd in de lucht blijven hangen. Wetenschappers wijzen steeds vaker op de rol van aerosolen bij de verspreiding van het coronavirus. Bij het zingen komen twintig tot dertig keer meer aerosolen vrij dan bij normaal ademen, stellen [deskundigen in advies](#) aan onder

meer de Protestantse Kerk in Nederland. Daarnaast ademen mensen tijdens het zingen veel meer lucht in. 'Je bent dus tegelijk besmettelijker én kwetsbaarder', zegt technisch dienstverlener Henk Willem van Dorp namens de groep experts.

In de werkgroep 'Zingen in de kerk' zitten deskundigen op het gebied van binnenmilieu, ingenieurs en hoogleraren van de Technische Universiteit Delft. Als vanaf juni de eerste versoepelingen ingaan van het coronabewind, doen kerken er volgens de werkgroep goed aan samenzang achterwege te laten. Over het precieze gevaar van aerosolen is nog veel onbekend, maar het is volgens Van Dorp verstandig extra voorzichtig te zijn. 'Voorkomen is beter dan genezen.'

[Lees ook](#)

Kerken reageren op uitspraak Rutte: 'Zijn opmerking maakt het er niet duidelijker op'

acht meter afstand

Veel kerken blijven hun diensten de komende weken online uitzenden. Daarbij is een kleine zanggroep volgens deskundigen mogelijk, maar dan moet voldoende afstand worden gehouden. Als de koorleden zijwaarts van elkaar staan (dus niet met het gezicht richting de ander) is anderhalve meter voldoende. 'Maar als mensen achter of tegenover elkaar staan, moet je bij het zingen acht meter afstand houden', aldus Van Dorp.

Een andere optie is het gebruiken van mondkapjes of ander beschermend materiaal. 'Er wordt momenteel geëxperimenteerd met een speciaal hoofddeksel, vergelijkbaar met een imkerhoed. Maar áls zoiets al werkt, is het natuurlijk erg bijzonder en eigenlijk niet wenselijk. Je kunt niet allemaal met zulke pakken in de kerk gaan staan.'

ventilatie

De experts adviseren ook kerken grondig schoon te maken: deurknoppen ontsmetten, papieren doekjes in de toiletten en wc's doortrekken met de bril naar beneden.

Daarnaast is het belangrijk kerkgebouwen goed te ventileren, stelt Van Dorp. ‘Tussen twee diensten in minimaal een halfuur de ramen en deuren openzetten – een uur is nog beter.’

De werkgroep wijst op onderzoek dat verband aantoont tussen besmetting en de hoeveelheid frisse lucht. ‘Er is geen enkele coronabesmetting in Nederland bekend die in de buitenlucht heeft plaatsgevonden. Binnen in gebouwen is de ventilatie altijd minder goed dan buiten, dus lijkt de kans groter daar ziek te worden. Daarom is het van belang kerkgebouwen goed te luchten, zeker als je meer diensten achter elkaar houdt.’

Het is volgens de experts nog onduidelijk of de hoogte van een kerkgebouw van invloed is op de verspreidingsfactor. Van Dorp is enthousiast over de mogelijkheid diensten volledig buiten te laten plaatsvinden. ‘Ik vind hagenpreken een fantastisch idee. De kans op besmetting met het coronavirus is dan echt erg klein.’

PKN neemt advies over

De Protestantse Kerk in Nederland adviseert kerken voorlopig af te zien van gemeentezang. Dat is mede gebaseerd op het advies van de groep deskundigen, zegt classispredikant Wilbert van Iperen. Hij is vanuit de PKN betrokken bij de werkgroep. ‘Voor veel gemeenteleden – inclusief mijzelf – is zingen tijdens de dienst erg belangrijk. Het is mooi en bindt mensen samen, maar belangrijker nog: het is het antwoord van de gemeente op de verkondiging van Gods woord.’

Toch staat Van Iperen achter het advies voorlopig niet gezamenlijk psalmen en liederen aan te heffen. ‘Het lijkt ons goed de aanbevelingen van de experts op te volgen.’

[Lees ook](#)

**[OMT komt met advies over
besmettingsgevaar bij zingen in kerken](#)**

De werkgroep doet de komende weken verder onderzoek naar de risico's van zingen en het belang van ventilatie. Het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken (CIO) heeft de voorlopige bevindingen ‘doorgezet’ naar het ministerie van

Volksgezondheid, zegt woordvoerder Daniëlle Woestenberg. 'We hebben bij herhaling aangegeven bij het kabinet: doe specifiek onderzoek naar zingen. Dat is niet alleen voor kerken belangrijk, maar ook voor basisscholen.'

Deskundigen van het OMT buigen zich momenteel over het besmettingsgevaar van zingen in gesloten ruimtes. Het RIVM stelt op de website dat 'op basis van de huidige inzichten niet is aangetoond' dat aerosolen een bijdrage leveren aan de verspreiding van het nieuwe coronavirus.